

6. Гапон Н. П., Худзіцка-Чупала А. Соціально-психологічні аспекти дослідження волонтерства: мотивація та організаційні очікування волонтерів. *Соціальна психологія. Юридична психологія. Теорія та історія соціології*. 2023. Вип. 47. С. 171–175.

7. Aydinli, A., Bender, M., & Chasiotis, A. (2013). Helping and volunteering across cultures: Determinants of prosocial behavior. *Online Readings in Psychology and Culture*, 5(3), 1–27.

Олена Тищенко,
доцент кафедри психології
навчально-наукового інституту
права та психології Національної
академії внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК РЕСУРС САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ТА САМОВИЗНАЧЕННЯ МОЛОДІ

«Волонтерство» – поняття, яке походить від французького *volonte*, що означає волю чи бажання людини. Визначений термін за останнє століття істотно розширив своє значення. Поняття «волонтер» визначається як людина, яка добровільно й без примусу виконує певну роботу, не чекаючи за неї будь-якої винагороди.

Волонтера розглядають як людину, яка бере участь у заходах або надає послуги іншим людям не за обов'язком або через службу та не чекаючи будь-якої компенсації за свою діяльність.

У психологічній літературі феномен волонтерства трактується як форма громадянської участі в суспільно корисних справах, спосіб колективної взаємодії та ефективний механізм вирішення актуальних соціальних проблем. Волонтерство це діяльність, яка є непримусовою; ґрунтується на прагненні допомогти. Активна участь громадянина в суспільному житті, що виражається зазвичай у спільній діяльності в межах різних асоціацій, сприяє покращенню якості життя [2, с. 95].

Функції волонтерської діяльності в суспільстві, зокрема виділено такі: формування і розвитку громадянського суспільства, трансляційну, стимулюючу, консолідуючу, нормотворчу та комунікативну.

Серед принципів побудови волонтерської діяльності основними визнано принцип добровільності, безкорисливості,

гуманності, законності, гласності, відповідальності, конфіденційності.

Важливість волонтерства для суспільства полягає в його можливості та здатності вирішувати складні проблеми окремої людини, суспільства та довкілля, які часто виникають на ґрунті недостатньої турботи про суспільне благо. Офіційною датою заснування волонтерства вважається 1859 рік, коли швейцарський підприємець та громадський діяч Жан Анрі Дюнан, вражений результатами битви при Сольферіно, зробив спробу створення Товариства допомоги пораненим.

Феномен волонтерської діяльності як ресурс особистісно-професійного розвитку полягає в тому, що функції волонтерства спрямовані як на людей, які потребують допомоги, так і на самого волонтера. До їх переліку ми відносимо наступні: соціалізації; самопізнання; формування соціального капіталу; пізнавальну функцію та функцію професіоналізації.

Через волонтерство збагачується професійний досвід, навички, діапазон знань, розвивається креативно-творча діяльність. Це засіб соціалізації особистості, соціальної взаємодії, саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації. Особливу роль виконує студентське волонтерство, завдяки якому майбутній фахівець стає активним учасником міжособистісних взаємовідносин і професіоналом своєї справи [1, с. 173.]

Від початку повномасштабної війни волонтерство в Україні стало масовим явищем, у якому задіяна велика кількість молодих людей.

Особливо важливим завданням для сучасної України є формування громадянського суспільства.

Волонтерська діяльність у різних її проявах сприяє моральному й громадянському становленню молоді, поширенню в молодіжному середовищі фундаментальних загальнолюдських цінностей, таких, як милосердя, справедливість, гуманність, чуйність; сприяє самовизначенню та самореалізації.

Розпочинаючи активне самостійне життя, молодь вирішує низку важливих для неї проблем, зокрема самовизначення й самореалізації. Самовизначення, оцінюється з позицій майбутнього, пов'язане з упевненістю людини в собі, своїх можливостях і силах.

Участь молодих людей у соціально значущій діяльності без примусу, що базується на емоційно-ціннісному ставленні до людей, які потребують допомоги, підтримки, дозволяє не тільки реалізовувати себе в різних видах діяльності, але й зрозуміти

себе, побачити свої можливості, відчутти свою силу, набути впевненості в собі.

Усвідомлення молодою людиною своїх можливостей у подоланні труднощів сприятиме розвитку в неї почуття власної гідності, впевненості в собі та своїх силах.

Молодь активно шукає шляхи самореалізації. Волонтерство, особливо в сучасних умовах, відкриває молодому поколінню перспективу виявити свої соціальні та культурні особливості, вибудовувати соціальні відносини, розвивати та знаходити застосування своїх моральних, духовних рис, виробляти нові навички, а також надавати допомогу знаходити підтримку, друзів, однодумців; відчувати свою важливість та значимість [3, с. 70].

У сучасному світі волонтерство є важливим компонентом успішного розвитку особистості.

Самореалізація є свідомим, цілеспрямованим процесом розкриття та визначення сутнісних сил особистості, розвитку можливостей та реалізації її здібностей, що здійснюється в спілкуванні з іншими людьми. Сенситивним періодом для самовизначення є юнацький вік .

Особистісна самореалізація полягає в прагненні індивіда до найефективнішого застосування об'єктивних умов соціалізації та своїх суб'єктивних здібностей і потенціалу з метою досягнення поставлених стратегічних цілей. Метою в процесі самореалізації називають ідеальне, уявне передбачення підсумків діяльності, і навіть методи та механізми її досягнення. Під стратегічною метою розуміється орієнтування особи на тривалу перспективу.

Пропонуємо створення в Україні системи професійного навчання волонтерів та необхідність впровадження компетентнісного підходу як методології волонтерської діяльності в Україні. Необхідно визначити компетентності, якими повинен володіти сучасний волонтер, зокрема, психолого-педагогічну, соціальну, соціокультурну, комунікативну та лідерську. Створення Академії волонтерства на базі одного із закладів вищої освіти, в якій будуть навчатися як керівників волонтерських програм, так і окремі волонтери.

Таким чином, волонтерська діяльність підвищує самооцінку, відчуття власної цінності та корисності. Волонтерство, особливо в сучасних умовах, відкриває молодому поколінню перспективу

виявити свої соціальні та культурні особливості, вибудувати соціальні відносини, розвивати та знаходити застосування своїх моральних, духовних рис, виробляти нові навички, знаходити підтримку, друзів, однодумців; відчувати свою важливість та значимість. У сучасному світі волонтерство є важливим компонентом успішного розвитку особистості.

Список використаних джерел

1. Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики. 2022.

2. Розвиток соціальних ініціатив студентської молоді: матер. Всеукр. наук.-практ. конференції, 22–29. 2021.

3. Марчук А., Лободак В., Іваніса В. Волонтерська діяльність як засіб самовизначення й самореалізації молоді. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*, 2(48), 104–116. DOI: <https://doi.org/10.55643/ser.2.48.2023.502>